

MEMO

Aan : Leden MBO Raad
Status : Informerend
Van : Bureau MBO Raad/ Ellen Verheijen
Datum : 12 januari 2017
Onderwerp : Questions & Answers Wet vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht mbo

---

Toelichting

Als MBO Raad hebben we de afgelopen maanden veel vragen ontvangen over de interpretatie van de maatregelen die zijn aangekondigd in de wet 'Vroegtijdige aanmelddatum en toelatingsrecht tot het mbo'. Die vragen hebben we per mail, mondeling en ook in bijeenkomsten aan mensen van het ministerie van OCW voorgelegd. De voor hen geverifieerde antwoorden treft u hieronder aan. Omdat bepaalde onderdelen van de wet nog moeten worden uitgewerkt komt er de komende periode meer informatie beschikbaar maar zullen er ook nieuwe vragen over de interpretatie opkomen. Mocht u naar aanleiding van deze Q&A of naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen, nieuwe vragen hebben dan kunt u die sturen aan Ellen Verheijen, e.verheijen@mboraad.nl. Al is het niet onze wet, door de communicatie over onduidelijkheden via ons te laten lopen krijgen wij waardevolle informatie over knelpunten en ontwikkelingen bij de scholen. Die informatie is behulpzaam bij de afstemming met het ministerie. Uiteraard zullen we de nieuwe vragen verzamelen en, in afstemming met OCW, periodiek beantwoorden. U kunt ook uw vragen posten op www.padlet.com/e_verheijen/vragen_toelatingsrecht Daarop kunt u dan meteen zien welke vragen al door anderen zijn ingestuurd. Ook deze memo is op de site te vinden. U kunt er ook uw suggesties kenbaar maken.

Openstaande onderwerpen

Een aantal onderdelen van de wet dient nog verder te worden uitgewerkt. Het ministerie van OCW heeft ons verzocht te komen met voorstellen voor de uitwerking van deze onderdelen. Het gaat om: 1. een eventueel in te stellen maximaal aantal opleidingen waarvoor een aspirant-student zich mag aanmelden, 2. een maximaal aantal studiekeuzeadviezen, 3. een (beperkte) lijst van opleidingen waarvoor aanvullende eisen mogen worden gesteld en 4. de actualisering van de doorstroomregeling. Het bestuur van de MBO Raad pakt dit op en zal u daar uiteraard bij betrekken. Een eerste moment daarvoor is op de ledenraadpleging van 8 februari a.s..

Hieronder volgen de vragen en antwoorden.

1. Wanneer treden de verschillende onderdelen van de wet in werking?

De wet zal voor bijna alle onderdelen in werking treden per 1 augustus 2017. De plicht tot het uitwisselen van gegevens tussen vo-scholen, mbo-instellingen en gemeenten over de aanmeldingen van studenten die overstappen naar het mbo treedt pas in werking wanneer de ict-voorziening

voor die uitwisseling operationeel is. De onderdelen van de wet die gelden voor Caribisch Nederland treden op nader te bepalen tijdstippen in werking.

De inwerkingtreding is per 1 augustus 2017 zodat hebben aspirant-studenten, vo-scholen en instellingen de tijd hebben om zich voor te bereiden op de eerste landelijke aanmelddatum van 1 april 2018. Vanaf 1 augustus 2017 wordt de “cyclus” in gang gezet. Uiterlijk op 1 februari 2018 moeten instellingen hun toelatingsprocedure openbaar maken, op 1 april 2018 geldt voor het eerst de landelijke aanmelddatum, voor studiejaar **2018-2019** geldt voor het eerst het toelatingsrecht, het recht op een studiekeuzeadvies voor studenten en de plicht voor instellingen tot het houden van een studievoortgangsgesprek uitmondend in een bindend studieadvies aan iedere student in het eerste studiejaar.

Voor meer informatie over bindend studieadvies zie vraag 10.

2. Geldt de aanmelddatum van 1 april ook voor studenten die zich willen aanmelden voor een bbl-opleiding?

Ja, de 1 april-aanmelddatum geldt per 1 april 2018 voor alle bekostigde beroepsopleidingen die starten aan het begin van het studiejaar (augustus), dus ook voor bbl-opleidingen.

3. Sommige opleidingen starten op een ander moment dan augustus. Wat geldt voor die opleidingen?

De aanmelddatum van 1 april geldt niet voor eventuele opleidingen die op een ander moment in het studiejaar starten, bijvoorbeeld in februari. De andere maatregelen (toelatingsrecht, recht op studiekeuzeadvies, studievoortgangsgesprek en bindend studieadvies) gelden ook voor aspirant-studenten die zich voor opleidingen aanmelden die op ander momenten starten.

Het toelatingsrecht voor opleidingen die op een ander moment starten gaat pas in na 1 augustus 2018. De wet geeft verder aan dat het bevoegd gezag de toelatingsprocedure vast moet stellen en deze informatie voor een ieder beschikbaar stelt, uiterlijk 1 februari voorafgaand aan het studiejaar waarvoor deze procedure geldt. Dus per 1 februari 2018 moet de toelatingsprocedure bekend zijn voor alle opleidingen die in het studiejaar 2018/2019 beginnen. De BSA termijnen gelden vanaf de aanvangsdatum van de opleiding: dus na 3 en binnen 4 maanden voor éénjarige opleidingen en na 9 maanden en voor het einde van het studiejaar voor meerjarige opleidingen.

4. Mag een instelling een andere aanmelddatum, bijvoorbeeld 1 maart, hanteren?

Nee, dat mag niet. Het gaat om een landelijke aanmelddatum, 1 april, voor alle opleidingen die aan het begin van het studiejaar (augustus) starten.

Een instelling mag wel in het eigen toelatingsbeleid aangeven dat wanneer er eerder dan 1 april wordt aangemeld dat dan bijvoorbeeld de procedure sneller doorlopen kan worden. De rechten en plichten voor de student en instelling hangen echter samen met de 1 april-datum.

5. Zijn er nog andere verplichtingen voor aspirant-studenten om te mogen worden toegelaten?

Ja. Naast aanmelden vóór 1 april wordt door aanneming van het amendement (Duisenberg) geregeld dat een aspirant-student ook moet deelnemen aan de eventueel door de instelling verplicht gestelde intakeactiviteiten. Een student met de juiste vooropleiding heeft alleen recht op toelating tot de opleiding(en) waarvoor hij zich tijdig aanmeldt en waartoe hij de verplichte intakeactiviteiten bijwoont. Indien zijn toelatingsrecht vervalt – bijvoorbeeld omdat de student zich niet tijdig aanmeldt of niet verschijnt bij de intakeactiviteit - betekent dit niet dat instelling de student móet weigeren, maar de instelling mag dit wel doen. En het is aan de instelling zelf om te bepalen óf er intakeactiviteiten verplicht worden gesteld en zo ja, welke dat zijn. Over de verplichte activiteiten moet uiteraard helder worden gecommuniceerd.

Voor kwalificatieplichtige studenten die zich te laat melden of niet deelnemen aan de verplichte intakeactiviteiten is er een vangnet: aan deze student moet de instelling dan een andere opleiding aanbieden, waarvoor de student zich kan laten inschrijven. De instelling houdt daarbij rekening met de voorkeuren van de student. Voor niet-kwalificatieplichtigen (lees: diegenen in het bezit van een startkwalificatie óf jongeren van 18 jaar en ouder) is dit vangnet er niet.

Vakinstellingen en agrarische opleidingscentra hoeven de alternatieve opleiding overigens niet te bieden.

6. Komen er richtlijnen voor de intakeactiviteiten die instellingen kunnen organiseren?

Nee. De intake is vormvrij, waarmee wordt bedoeld dat instellingen vrij zijn om te bepalen op welke wijze zij hun intakeactiviteiten vormgeven, welke activiteiten zij organiseren en aan wie zij deze aanbieden. De intakeactiviteiten hebben als doel om een wederzijdse kennismaking tussen aspirant-student en opleiding te faciliteren. Het is een algemene introductie tot elkaar, het mag geen toets of test zijn.

7. Het bevoegd gezag van een instelling kan voor een opleiding het aantal deelnemers beperken wegens de opleidingscapaciteit of uit oogpunt van arbeidsmarktperspectief. **Hoe moeten instellingen bij deze numerus fixus-opleidingen, waarbij zich meer studenten aanmelden dan er plekken zijn, de beschikbare plekken toewijzen en omgaan met verwachtingen en wachtlijsten?**

Het bevoegd gezag van de instelling stelt de toelatingsprocedure vast en maakt deze informatie voor een ieder beschikbaar op uiterlijk 1 februari voorafgaand aan het studiejaar, zodat studenten weten waar ze aan toe zijn. De invulling van deze toelatingsprocedure is – binnen deze kaders – aan de instelling zelf. In de toelatingsprocedure geven de instellingen onder meer per opleiding aan of er sprake is van een numerus fixus, om hoeveel plekken dit gaat (dit aantal kan later nog naar boven worden bijgesteld), op basis van welke niet-kwalitatieve selectiecriteria de plekken worden toegewezen, wanneer de toewijzing plaatsvindt en hoe de opleiding omgaat met eventuele wachtlijsten.

Zie verder bij vraag 9.

8. Kunnen instellingen ook voor bbl-opleidingen een numerus fixus vaststellen?

Ja, een maximum aantal opleidingsplekken kan zowel voor bol- als bbl-opleidingen worden vastgesteld door het bevoegd gezag. Voor bbl-opleidingen ligt een numerus fixus echter niet voor de hand aangezien er niet snel sprake zal zijn van een tekort aan onderwijscapaciteit of onvoldoende arbeidsmarktperspectief. Bbl-studenten zijn immers slechts één dag in de week op school, hebben een stageplek en over het algemeen ook arbeidsmarktperspectief na diplomering.

9. Op welke gronden mag een instelling selecteren bij een numerus fixus-opleiding?

Indien zich bij een opleiding, waartoe het bevoegd gezag uit oogpunt van opleidingscapaciteit of arbeidsmarktperspectief een maximum aantal opleidingsplekken (numerus fixus) heeft bepaald, meer studenten aanmelden dan het aantal beschikbare plekken, dan wijst de mbo-instelling de beschikbare plekken toe. Bij deze toewijzing mogen geen extra eisen aan de geschiktheid van de student worden gesteld. Toewijzing op basis van motivatie, vaardigheden of eerder behaalde cijfers mag niet; de student voldoet immers aan de toelatingseisen en heeft daarmee een bepaald niveau laten zien. Daarnaast is de student vaak nog leer- of kwalificatieplichtige. Toewijzing bij een mbo-numerus fixusopleiding kan alleen geschieden op basis van niet-kwalitatieve, objectieve criteria. Voorbeelden die daarbij in de Memorie van Toelichting worden genoemd zijn loting of volgorde van aanmelding, maar er zijn meer manieren mogelijk, bijvoorbeeld voorrang geven aan studenten die nog kwalificatieplichtig zijn of leerlingen uit de eigen regio. In alle gevallen geldt hierbij, dat studenten die zich vroegtijdig hebben aangemeld, voorrang hebben boven studenten die zich na 1 april hebben aangemeld.

10. Soms is er slechts een kleine arbeidsmarkt voor een specifieke opleiding. Door op geschiktheid te selecteren is iedere geschikte student te plaatsen. Mag je in die gevallen selecteren?

Dat mag niet. Alleen wanneer er voor die opleiding ook aanvullende eisen zijn mogen scholen aspirant-studenten daarop beoordelen.

Zie verder bij vraag 12.

11. Kunnen instellingen zij-instromers, twijfelaars etc. - die zich vaak laat aanmelden - in augustus nog een opleidingsplek geven en hoe zit dat bij opleidingen met een beperkte capaciteit?

Feitelijk staat zij-instromers en twijfelaars niets in de weg om zich straks per 1 april aan te melden, zeker omdat zij na aanmelding hun keuze nog kunnen wijzigen. Hier zal in het communicatietraject richting deze (en overige) doelgroepen aandacht voor zijn. Mocht in bijvoorbeeld augustus blijken dat de opleidingscapaciteit of het arbeidsmarktperspectief gunstig gewijzigd is waardoor er meer plekken beschikbaar zijn, dan kan een instelling alsnog een opleidingsgroep starten. Het is daarbij van belang, dat dit transparant gebeurt en hierbij in ieder geval voorrang wordt verleend aan de jongeren die zich eerder dat jaar tijdig hebben aangemeld, op basis van een numerus fixus-selectie voor deze opleiding zijn afgevallen en eventueel nog op een wachtlijst staan.

Ook laatmelders kunnen dus alsnog worden geplaatst maar het is aan de instelling of zij die mogelijkheid kunnen bieden.

12. De wet geeft aan dat er voor bepaalde opleidingen aanvullende eisen kunnen worden gesteld. Om welke opleidingen gaat het?

Er kunnen per ministeriële regeling opleidingen worden aangewezen waarvoor aanvullende toelatingseisen mogen worden gesteld. Het gaat dan om een landelijk geldende lijst (zoals in het hbo) waar opleidingen in staan waarvoor aanvullende eisen mogen worden gesteld en welke eisen dat zijn. Aanvullende eisen mogen alleen worden gesteld wanneer de uitoefening van het beroep of de beroepen waarop een opleiding voorbereidt, of de organisatie en de inrichting van het onderwijs, specifieke eisen stellen aan de kennis of vaardigheden van een student. Die eisen mogen geen onderdeel zijn van de vooropleiding die toegang geeft tot het mbo. Een instelling die aanvullende eisen stelt voor bepaalde opleidingen zal in haar toelatingsbeleid duidelijk moeten maken hoe de selectieprocedures daarvoor eruit zien. Dat moet dus ook voor 1 februari voorafgaand aan het studiejaar worden bekend gemaakt. Vanuit de MBO Raad wordt in overleg met onze leden nog gekeken of en zo ja, hoe we tot een lijst met opleidingen willen gaan komen.

13. Mogen branchevereisten als eis worden gesteld voor toelating?

Zoals in het antwoord op vraag 12 is aangegeven, kan een student worden geweigerd als voor die opleiding een dergelijke aanvullende eis mag worden gesteld. De MBO Raad is gevraagd een voorstel te doen voor opleidingen waarvoor aanvullende eisen kunnen worden gesteld.

14. Op basis waarvan geeft een school eventueel een negatief bindend studieadvies?

De wet regelt de invoering van een bindend studieadvies bij opleidingen op niveau 2, 3 en 4. Het bindend studieadvies moet bij éénjarige opleidingen na drie maanden en binnen uiterlijk vier maanden gegeven moet worden. Bij meerjarige opleidingen moet dit advies na tenminste negen maanden en uiterlijk aan het einde van het eerste studiejaar gegeven worden.

Een negatief bindend studieadvies kan alleen gegeven worden bij onvoldoende studievoortgang waarbij extra begeleiding, evenals een waarschuwing geen effect heeft gehad. Er is geregeld dat er eerst een schriftelijke waarschuwing gegeven moet worden aan de student, voordat de instelling een negatief bindend studieadvies mag geven. Een eventueel negatief bindend studieadvies moet schriftelijk, met redenen omkleed, aan de student (en eventueel zijn/haar ouders) worden gegeven. Tot slot moeten instellingen, nadat een student een negatief studieadvies heeft gekregen, zich inspannen om de student te begeleiden naar een andere opleiding al dan niet aan die instelling. Hierbij moet de instelling de student in ieder geval een andere opleiding aan de eigen instelling aanbieden waarbij rekening wordt gehouden met de voorkeuren van de student. Voor vakinstellingen en AOC's geldt deze laatste verplichting, om binnen de instelling een alternatieve opleiding aan te bieden, niet. Zij hebben echter wel de inspanningsverplichting bij het ondersteunen en begeleiden van de student naar een andere opleiding.

15. Kan een instelling een aspirant-student met toelatingsrecht weigeren omdat de student vanwege bepaalde kenmerken niet kan voldoen aan de eisen uit het kwalificatiedossier?

Nee, in principe niet. Het uitgangspunt van de wet is dat iedere student die voldoet aan de vooropleidingseisen, zich tijdig heeft aangemeld én is verschenen op de (eventueel) verplichte intake-activiteit(en), recht heeft om toegelaten te worden tot de opleiding(en) waarvoor hij of zij zich heeft aangemeld.

In het toelatingsproces zijn de professionele intake door de instelling en het eventueel door de student gevraagde studiekeuzeadvies instrumenten om te adviseren of de studie echt goed past bij de wensen, motivatie, talenten en eventueel beperkende kenmerken van de aspirant-student. Dat intakegesprek moet gericht zijn op wat de student wél kan (in plaats van op zijn beperkingen) en op welke mogelijkheden de instelling samen met de student ziet om (onderdelen van) de opleiding af te ronden. Indien een intaker inschat dat een student niet aan alle eisen uit het kwalificatiedossier kan voldoen, is dat een onderwerp dat tijdens de intake aan de orde komt, waarbij eventueel alternatieve opleidingen kunnen worden besproken. Het mogelijk (op termijn) niet kunnen voldoen aan eisen uit het kwalificatiedossier is geen reden om een student te weigeren. Alleen indien de begeleiding van de student een onevenredige belasting voor de instelling vormt, kan de student met in achtneming van de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte tot de opleiding geweigerd worden. Geschillen hierover kunnen worden voorgelegd aan het College voor de rechten van de mens of aan de rechter.

16. Wanneer kan een aspirant-student geweigerd worden op grond van artikel 8.1.7b van de WEB?

Het artikel stelt dat 'het bevoegd gezag in bijzondere gevallen, na advies van de examencommissie en na zorgvuldige afweging van de betrokken belangen, de onderwijsovereenkomst met een student kan ontbinden dan wel weigeren, als die student door zijn gedragingen of uitlatingen blijkt heeft gegeven van ongeschiktheid voor de uitoefening van één of meer beroepen waartoe de door hem gevolgde opleiding hem opleidt, dan wel voor de praktische voorbereiding op de beroepsuitoefening.' Het artikel richt zich op situaties waarin studenten door hun gedragingen of uitlatingen een gevaar vormen voor zichzelf of anderen, zoals medestudenten, docenten maar ook voor degenen die op een andere manier deel uitmaken van het beroepsonderwijs.

Een weigering op basis van dit artikel moet altijd gebaseerd zijn op een gedraging of uitlating *in relatie tot* het toekomstige beroep of de beroepspraktijkvorming. Het gaat dan om bijzondere gevallen.

17. Kan een student, die niet handhaafbaar is in de groep en die de studievoortgang van de groep aantoonbaar negatief beïnvloedt, eerder dan het negatief bindend studieadvies van de opleiding worden verwijderd?

Ja, dat zou kunnen afhankelijk van de afspraken die tussen instelling en student in de onderwijsovereenkomst zijn vastgelegd. In deze overeenkomst worden onder andere de rechten en plichten van de instelling en de student opgenomen; gedragsregels voor op school en tijdens de stage kunnen hier onderdeel van zijn.

In de onderwijsovereenkomst kunnen geen afspraken gemaakt worden die afwijken van de wettelijke bepalingen over het bindend studieadvies. De onderwijsovereenkomst kan ook niet worden gebruikt om de termijnen van het bindend studieadvies (zie vraag 14) op te rekken. Wanneer de onderwijsovereenkomst wordt ontbonden moet de instelling een kwalificatieplichtige student gedurende 8 weken zoeken naar een andere opleiding, al dan niet aan dezelfde instelling, die bereid is de student toe te laten.

18. Heb je als school inzicht in: waar de student zich heeft aangemeld, hoe vaak, of er sprake is geweest van een eerder negatief bindend studieadvies?

Nee, de wet bevat geen regels ten aanzien van een centraal aanmeldsysteem voor het mbo. De plicht in de wet tot het uitwisselen van gegevens betreft de uitwisseling tussen vo-scholen, mbo-instellingen en gemeenten van informatie over de 'aanmeldstatus' van de leerlingen die overstappen van vo naar mbo. Met deze informatie, die limitatief in de wet staat beschreven, kunnen betrokken partijen gedurende de overstapperiode op elk moment de status van de aanmelding van de leerling volgen tot aan de inschrijving in het mbo. Wanneer deze overstap spaak dreigt te lopen, ontvangt de op dat moment verantwoordelijke partij deze informatie en kan deze direct met de leerling contact opnemen en bespreken of en waar ondersteuning gewenst is. Met deze plicht wordt de kans op uitval en switch gereduceerd. Ter ondersteuning van de uitvoering van deze plicht wordt momenteel de ontwikkeling van een landelijke ict-voorziening verkend.

19. Welke rol speelt de Code of Conduct bij de uitvoering van de wet?

De wet Toelatingsrecht legt, samen met reeds bestaande wetgeving, voor scholen, instellingen en gemeenten een aantal rechten en plichten vast bij de overgang van 'hun' leerlingen naar het mbo. Daar waar de wettelijke verantwoordelijkheid voor de leerling van de ene partij ophoudt, bijvoorbeeld na uitschrijving van de leerling uit het vo, begint de wettelijke verantwoordelijkheid van de woongemeente of de instelling waar de leerling zich heeft aangemeld. Deze grensvlakken kunnen echter een risico op het uit beeld raken van de leerling met zich brengen, zeker tijdens de zomerperiode (het zogenoemde 'zomerlek'). Om dit risico tegen te gaan, maken de betrokken partijen met elkaar in een 'Code of Conduct' afspraken hoe zij een sluitende keten gaan vormen waarbij leerlingen in beeld blijven en waar nodig worden begeleid bij de doorstroom naar vervolgopleiding, werk of een andere (tijdelijke) voorziening. Onderdeel van die afspraken kan bijvoorbeeld zijn het moment waarop een instelling met de woongemeente van de student contact opneemt als er een negatief bindend studieadvies wordt, of dreigt te worden, afgegeven en het vinden van een andere opleiding niet goed lukt.

20. De wet geeft aan dat per ministeriele regeling het aantal opleidingen waarvoor een student zich (per instelling) kan aanmelden, kan worden beperkt. Wordt er inderdaad een landelijk maximum gesteld?

De wet geeft inderdaad die mogelijkheid. De MBO raad heeft van het ministerie daarom onlangs het verzoek ontvangen om een voorstel te doen over een eventueel vast te stellen maximum. Er komt of een landelijk vastgesteld maximum of studenten mogen zelf bepalen voor hoeveel opleidingen zij zich inschrijven. Vanuit de MBO Raad wordt momenteel overwogen aan te sluiten bij de lijn in het hbo, maximaal 2 numerus fixus opleidingen en in totaal maximaal vier opleidingen waarvoor een student zich mag aanmelden. Dit voorstel wordt nog voorgelegd.

21. Een zelfde mogelijkheid is er voor een ministeriele regeling voor het aantal studiekeuzeadviezen waar een aspirant-student recht op heeft. Wordt daar een maximum aan gesteld?

Het ministerie heeft tijdens de bijeenkomst op 14 december bij de MBO Raad uitgelegd dat wanneer een aspirant-student zich vóór 1 april voor meerdere opleidingen bij een instelling meldt de instelling best één studiekeuzeadvies mag uitbrengen. Het studiekeuzeadvies is een laatste check en geen breed lob advies. Een voorstel m.b.t. een ministeriele regeling is nog niet gedaan maar we verwachten eenzelfde lijn als bij het aantal opleidingen (vraag 20).

22. Hoe zit het met de doorstroomregeling, wordt die nog herzien?

De doorstroomregeling stelt voor een aantal opleidingen nadere vooropleidingseisen aan leerlingen die vanuit het vmbo naar het mbo willen doorstromen. Met name voor zgn. niet-verwante doorstroom. In de wet wordt aangegeven dat deze regeling is verouderd en daarom is het voornemen van OCW om deze te actualiseren. Hiermee wordt tegemoetgekomen aan de opmerking dat niet elke student met een vmbo-diploma geschikt is voor elke mbo-opleiding. We zijn als MBO Raad uitgenodigd om, samen met de VO Raad, een voorstel tot actualisatie van deze doorstroomregeling uit te werken.